

J. Pakuła, Pomoc materialna na wokandzie, czyli trzy najważniejsze wyroki zapadłe w 2023 roku! [w:] Pomoc materialna dla studentów - blog, wpis 02 lutego 2024 r.

online: <http://pomocmaterialna.pl/blog/wyroki2023>,

dostęp: 17 maja 2024 r.

Pomoc materialna na wokandzie, czyli trzy najważniejsze wyroki zapadłe w 2023 roku!

Rok 2023 można uznać za obfity, gdy idzie o jakość wyroków w sprawach stypendialnych. Trudnością, ale nie rzeczą niemożliwą, było wskazanie trzech orzeczeń, które zasługują na szczególną uwagę.

Jacek Pakuła 02 lutego 2024

Początek lutego to dobra okazja do podsumowań. Coś się kończy... Za nami projekt współfinansowany ze środków ówczesnego Ministerstwa Edukacji i Nauki. Początkowo zakładaliśmy 200 uczestników, a faktycznie wydaliśmy 967 certyfikatów. Coś się zaczyna... pojawiły się pierwsze zgłoszenia, a jest ich już 21, w [XI Ogólnopolskiej Konferencji Naukowo-Szkoleniowej pt. Pomoc materialna dla studentów i doktorantów](#) zostały przyjęte. Tegoroczna edycja odbędzie się w Toruniu w dniach 27-29 maja br.

W ramach ww. projektu raz w miesiącu odbywały się bezpłatne webinary, podczas których prezentowano i omawiano najnowsze orzecznictwo sądów administracyjnych w tzw. sprawach stypendialnych. Niektóre w tych wyroków pojawiały się na blogu pod hasłem #ProstoZWokandy.

Ale do brzegu... Rok 2023 był ciekawy i upłynął pod znakiem liczby 132. To liczba zebranych uzasadnień wyroków za miniony rok. Dominowały przede wszystkim dochody zerowe (art. 88 ust. 4-5 PSWiN) i tzw. 12 semestrów (art. 93 PSWiN). Na uwagę zasługuje przynajmniej kilka wyroków:

Wyrok NSA z dnia 10 lutego 2023 r., sygn. III OSK 6709/21 (sędzia sprawozdawca: Mariusz Kotulski):

Sprawa dotyczyła stypendium socjalnego. Była zresztą [opisywana na blogu](#). Zapadły dwa wyroki NSA (III OSK 6709/21 i III OSK 6778/21), bowiem organ wydał dwie decyzje - pierwsza obejmowała semestr zimowy, druga - semestr letni. Obie negatywne, tzn. organ odmówił przyznania pomocy materialnej. Decyzje zostały utrzymane przez WSA, tj. oddalono skargi, zaś w wyniku wniesienia skargi kasacyjnej również NSA oddalił skargi, co oznacza, że wyroki WSA, jak i zaskarżone decyzje uznane zostały za odpowiadające prawu.

Warto przypomnieć wskazania NSA zawarte w tych wyrokach.

Organy działają na podstawie przepisów prawa - chodzi o ustawy, ale i akty prawa zakładowego, do jakich zalicza się uczelniane regulaminy świadczeń dla studentów. Student ma obowiązek wykazać wysokość dochodu na użytek stypendium, przedstawiając wymagane dokumenty. Organ prowadzący postępowanie ma obowiązek ustalić stan faktyczny, ale student musi współpracować. To nie organ poszukuje samodzielnie dokumentów, ale student na wezwanie organu ma obowiązek przedłożyć wymagane dokumenty. Student ma obowiązek przedstawić dochody swojego małżonka. Nie ma znaczenia, że toczy się sprawa rozwodowa i ma miejsce faktyczna separacja. Zgodnie bowiem z przepisami rozporządzenia z 2017 roku, jak i aktualnie obowiązującego rozporządzenia z 2023 r., małżonka można pominąć, gdy strona przedstawi odpis prawomocnego orzeczenia sądu orzekającego rozwód lub separację.

Wyrok WSA w Olsztynie z dnia 16 lutego 2023 r., II SA/OI 35/23 (sędzia sprawozdawca: Marzena Glabas):

To niezwykle barwne orzeczenie z jednej strony ilustruje pomysłowość studentów. Należy cieszyć się z takiej aktywności. Z drugiej jednak strony uzasadnienie wyroku i odwołanie do oceny wyrażonej przez organ stypendialny może stanowić swoistą mapę drogową, jak uzasadniać decyzje w przedmiocie odmowy przyznania pomocy materialnej. Temat był już [omawiany na](#)

[blogu](#), a chodziło o stypendium rektora. Student wykazał jako osiągnięcie artystyczne - prezentację dzieła artystycznego pt. "Sztuka piwowarska - (...)" na Ogólnopolskim Festiwalu (...).

Nie da się wszystkiego przewidzieć, chociaż trzeba pamiętać, że na użytek stypendium rektora należy punktować przede wszystkim osiągnięcia wymienione w regulaminie Świadczeń dla studentów. Nie oznacza to, że nie ma sporów interpretacyjnych co do pojęcia konferencji czy publikacji. Wracając jednak do dzieła zgłoszonego przez studenta jako osiągnięcie artystyczne, należy pamiętać, że nie każda umiejętność może łączyć się z działalnością artystyczną. Organ stypendialny odwołał się do słownika języka polskiego, ale i do przepisów dotyczących ewaluacji. Skorzystano ze wsparcia zespołu eksperckiego, ale i odwołano się do materiałów filmowych ilustrujących działanie studenta podczas festiwalu.

Wyrok WSA w Krakowie z dnia 5 października 2023 r., III SA/Kr 407/23 (sędzia sprawozdawca: Katarzyna Marasek-Zybura):

Sprawa dotyczyła studenta i odmowy przyznania stypendium rektora z uwagi na posiadanie statusu studenta przez 17 semestrów. Aktualny ciągle jest spór, jak należy przepisać art. 93 ust. 4 PSWiN wykladać - czy ograniczenie 12 semestrów dotyczy pierwszych 12 semestrów studiowania (studiowanie), czy jednak chodzi o 12 semestrów objętych pomocą materialną (objęcie pomocą). Są różne orzeczenia. Można znaleźć całkiem sporą grupę wyroków WSA, które przyjmują, że chodzi o studiowanie i oddalają skargi, ale są też orzeczenia WSA, zgodnie z którym chodzi o objęcie pomocą materialną.

Co ciekawe, grupę orzeczeń, z których wynika, że chodzi o studiowanie charakteryzuje bardzo słaba jakość uzasadnień. Sądy ogólnikowo odwołują się do uzasadnienia projektu zmiany ustawy, a nawet do zasady równości. Jednym zdaniem - przepis jest jasny. Dostrzec jednak można pewne zjawisko, że Sądy wyrażające stanowisko, że chodzi o studiowanie nie są jednolite, gdy idzie o rolę POL-on'u, czy uznanie semestru za skonsumowany, gdy student został skreślony w jego trakcie. Te rozbieżności będą się pogłębiać i z czasem Sądy same dojdą do przekonania, że studiowanie to swoisty ślepy zaułek.

Na szczęście, jest jednak druga grupa orzeczeń. Wynika z nich, że nowe brzmienie art. 93 nadal oznacza, że chodzi o 12 semestrów objęcia pomocą materialną. Niewątpliwie jakość tych uzasadnień jest lepsza, dużo lepsza. Właśnie takie jest uzasadnienie wyroku WSA z dnia 5 października 2023 r. Sąd wyraźnie wskazuje, że zmiana prawa miała polegać na eliminowaniu zjawisk nagannych, tj. wykorzystywania przez studentów swojego statusu, ale pobierać stypendium. Słusznie Sąd przypomina, że do tej grupy nie można zaliczyć osób, które studiują dłużej, ale nie nadużywają uprawnień do pomocy materialnej. Sąd trafnie odwołuje się do zasady równości. Warto pamiętać, że skoro czas trwania studiów jest różny i droga do uzyskania tytułu zawodowego jest inna, to nie można za mianownik obrać czasu trwania studiów. Jeśli w ogóle szukać sprawiedliwości to równość musi oznaczać, że chodzi o czas objęcia pomocą. To ważne, bo są przecież orzeczenia WSA, z których wynika, że 12 semestrów musi być łączone ze studiowaniem, to rzekomo to wynika z zasady równości. Takie połączenie - studiowania z zasadą równości oznacza, że WSA w ogóle nie rozumie, na czym polega ta zasada, nie zna prawa i de facto niszczy autorytet władzy sądowniczej. Szkoda.

Wyrok WSA w Krakowie jest ważny jeszcze przynajmniej z jednego powodu. Odczytuję z niego przekonanie, że do okresu 12 semestrów należy wliczać semestry pod rządami ustawy z 2005 r., o ile student był objęty pomocą materialną.

Niewątpliwie przywołany wyrok WSA w Krakowie z dnia 5 października 2023 r. przywraca wiarę w sądy. Jest to orzeczenie słuszne i sprawiedliwe. Pozostaje mieć nadzieję, że przyjęte przez Sąd stanowisko zostanie podzielone przez Naczelnego Sąd Administracyjny.

Co przyniesie rok 2024?

Należy oczekiwać, że uda się rozwiązać spór co do prawidłowej wykładni art. 93 (studiowanie v. objęcie pomocą). Możliwe, że na wokandzie pojawi się zagadnienie stypendium rektora na I roku studiów II stopnia, i w ogóle na I roku, oraz sposób obliczenia 10% na kierunku. W tle powraca spór co do świadczeń wydatkowanych niezgodnie z przeznaczeniem, ale to zupełnie inny problem...

Aktualna oferta szkoleń online dostępna jest na stronie [Instytutu Prawa Szkolnictwa Wyższego i Nauki - w zakładce Webinary](#).

XI Ogólnopolska Konferencja Naukowo-Szkoleniowa pt. Pomoc materialna dla studentów i doktorantów odbędzie się w Toruniu w dniach 27-29 maja 2024 r. Rejestracja jest już otwarta. Dodatkowe informacje można znaleźć na stronie [Instytutu Prawa](#)

